

Spis treści

Streszczenie	9
Abstract	11
Zusammenfassung	13
Od Autorów	21
Terminologia – wybrane pojęcia i definicje	25
Wprowadzenie	31

ROZDZIAŁ 1.

Fascynujący świat podziemi	37
1.1. Historia adaptacji i zagospodarowywania podziemi	38
1.2. Systematyka wyrobisk podziemnych	45
1.2.1. Kopalnie i sztolnie	45
1.2.2. Jaskinie, grotty i pieczary	46
1.2.3. Piwnice i składy	49
1.2.4. Obiekty pomilitarne, obronne i komunikacyjne	50
1.2.5. Obiekty kultu religijnego	52
1.2.6. Pozostałe obiekty podziemne	53
1.2.7. Naziemno-podziemne obiekty skalne (geomorficzne) i kamieniołomy	55

ROZDZIAŁ 2.

Specyfika starych podziemi	69
2.1. Pustki (przestrzenie) podziemne	69
2.2. Geometryczna charakterystyka starych wyrobisk	70
2.3. Geomechaniczne uwarunkowania występowania zagrożeń	72
2.4. Problemy stateczności pustek na małych głębokościach	75
2.5. Strefy przemieszczeń skał wokół podziemi	78
2.6. Zagrożenia powierzchni terenu deformacjami nieciągłymi	82

ROZDZIAŁ 3.

Górnice prace rozpoznawcze i ocena stateczności obiektów podziemnych	89
3.1. Kwerenda górnicza	90
3.2. Poszukiwania i lokalizacja pustek	91
3.3. Metody geofizyczne – badania bezinwazyjne	91
3.4. Inwentaryzacja techniczna wyrobisk	93
3.5. Stateczność zabytkowych podziemi	94

ROZDZIAŁ 4.

Idea powtórnego zagospodarowania i górnice prace zabezpieczające	99
4.1. Ratowanie i ochrona zabytkowych podziemi	99
4.2. Górnice prace zabezpieczeń bezpośrednich w wyrobiskach chronionych	102
4.3. Likwidacja zbędnych wyrobisk podziemnych. Metoda Z–S (Zalewskiego–Strzeleckiego)	103

ROZDZIAŁ 5.

Zabezpieczanie, adaptacja i rekonstrukcja zabytkowych podziemi	107
5.1. Kopalnie i sztolnie	108
Chełm – Podziemia Kredowe	109

Dąbrowa Górnicza – „Szttygarka”	133
Głuchołazy – Relikty górnictwa złotonośnego	145
Szczawnica – Sztolnie na górze Jarmuta	165
Krzemionki – Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki	175
Bochnia – Kopalnia Soli „Bochnia”	191
Wieliczka – Kopalnia Soli „Wieliczka”	209
Olkusz – Górnictwo kruszconośne	235
Rudki k. Nowej Słupi – Starożytna kopalnia rud żelaza. Kopalnia „Staszic”	261
Tomaszów Mazowiecki – Groty Nagórzyckie	279
Złotoryja – Kopalnia Złota „Aurelia”	303
Złoty Stok – Zabytkowa Kopalnia Złota i Arsenu	315
Kłodawa – Kopalnia Soli Kłodawa. Kłodawska Trasa Turystyczna	345
Szklary k. Ząbkowic Śląskich – Stare kopalnie niklu	359
5.2. Jaskinie, groty i pieczary	371
Puławy – Grotta Izabeli Czartoryskiej	373
Wieliczka – Kopalnia Soli „Wieliczka”. Groty Kryształowe	393
Kielce – GEOPARK Kielce. Kadzielnia	407
Nowa Biała – Jaskinia Obłazowa. Stanowisko archeologiczne	423
Kraków – Zamek Królewski na Wawelu. Smocza Jama	433

5.3. Piwnice i składy	450
5.4. Obiekty pomilitarne, obronne i komunikacyjne	452
Będzin –	
Sztolnie będzińskie	453
Kamienna Góra –	
Sztolnie pod Górą Parkową	477
Przemyśl –	
Zabytkowy kolektor sanitarny	497
Srebrna Góra –	
Twierdza i relikty historycznego górnictwa	513
5.5. Obiekty kultu religijnego	527
Kraków –	
Panteon Narodowy w kościele pw. św. św. Piotra i Pawła	529
Kunów –	
Kościół św. Włodzimierza	539

ROZDZIAŁ 6.

Zagospodarowanie turystyczne, bezpieczeństwo i ochrona zabytków podziemnych 551

6.1. Początki turystyki podziemnej w kopalni wielickiej	552
6.2. Początki turystyki podziemnej w innych obiektach	555